Cum puteţi sesiza o instanţă de judecată

Romania

1 Este necesar să mă adresez unei instanţe judecătoreşti sau există o altă alternativă?

Oricine pretinde un drept împotriva unei alte persoane trebuie să facă o cerere înaintea instanţei competente. Sesizarea instanţei se poate face numai după îndeplinirea unei proceduri prealabile, dacă legea prevede în mod expres aceasta. Dovada îndeplinirii procedurii prealabile se va anexa la cererea de chemare în judecată.

Persoana aflată într-un litigiu, poate să apeleze şi la mijloacele alternative de soluţionare a conflictelor.

Medierea este facultativă înainte de sesizarea instanței de judecată. În timpul soluționării procesului autoritățile judiciare au obligația de a informa părțile cu privire la posibilitatea și avantajele folosirii medierii.

Se pot media litigii în domeniul asigurărilor, protecţiei consumatorilor, în dreptul familiei, speţe de răspundere profesională, conflicte de muncă şi litigii civile a căror valoare este sub 50.000 lei, cu excepţia celor in care s-a pronunţat o hotărâre judecătorească executorie de deschidere a procedurii de insolvenţă, a acțiunilor referitoare la registrul comerțului și a cazurilor în care părțile aleg să recurgă la procedurile prevăzute la art. 1.013 - 1.024 sau la art. 1.025 - 1.032 din C.pr.civ. (ordonanța de plată sau cererile de valoare redusă).

Părţile unui diferend pot recurge şi la arbitraj, jurisdicţie alternativă având caracter privat. Persoanele care au capacitate deplină de exerciţiu pot conveni să soluţioneze pe calea arbitrajului litigiile dintre ele, în afară de acelea care privesc starea civilă, capacitatea persoanelor, dezbaterea succesorală, relaţiile de familie, precum şi drepturile asupra cărora părţile nu pot să dispună.

2 Există termene pentru introducerea unei acţiuni în justiţie?

Drepturile la acţiune având un obiect patrimonial sunt supuse prescripţiei extinctive, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel. În cazurile anume prevăzute de lege, sunt supuse prescripţiei extinctive şi alte drepturi la acţiune, indiferent de obiectul lor (art. 2501 din Codul civil).

Termenul general de prescripţie este, potrivit dispoziţiilor art. 2517 din Codul civil, de 3 ani.

Conform art. 10 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 39/2017 privind acțiunile în despăgubire în cazurile de încălcare a dispozițiilor legislației în materie de concurență, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, prin derogare de la prevederile art. 2.517 din Codul civil, dreptul la acțiunea în despăgubire se prescrie în termen de 5 ani.

Codul civil consacră termene speciale de prescripţie extinctivă în unele materii, cum sunt:

termenul de prescripţie de 10 ani în cazul drepturilor reale nedeclarate prin lege imprescriptibile ori nesupuse altui termen de prescripţie; reparării prejudiciului moral/material cauzat unei persoane prin tortură ori acte de barbarie sau, după caz, a celui cauzat prin violenţă ori agresiuni sexuale comise contra unui minor sau asupra unei persoane aflate în imposibilitate de a se apăra ori de a-şi exprima voinţa; reparării prejudiciului adus mediului înconjurător; termenul de prescripţie de 2 ani în cazul dreptului la acţiune întemeiat pe un raport de (re) asigurare; dreptului la acţiune privitor la plata remuneraţiei cuvenite intermediarilor pentru serviciile prestate în baza contractului de intermediere;

termenul de prescripţie de 1 an în cazul dreptului la acţiune privitor la restituirea sumelor încasate din vânzarea biletelor pentru un spectacol care nu a mai avut loc; profesioniştilor din alimentaţia publică sau hotelierilor, pentru serviciile pe care le prestează; profesorilor, institutorilor, maeştrilor şi artiştilor, pentru lecţiile date cu ora, cu ziua sau cu luna; medicilor, moaşelor, asistentelor şi farmaciştilor, pentru vizite, operaţii sau medicamente; vânzătorilor cu amănuntul, pentru plata mărfurilor vândute şi a furniturilor livrate; meşteşugarilor şi artizanilor, pentru plata muncii lor; avocaţilor, împotriva clienţilor, pentru plata onorariilor şi cheltuielilor; notarilor publici şi executorilor judecătoreşti, în ceea ce priveşte plata sumelor ce le sunt datorate pentru actele funcţiei lor; inginerilor, arhitecţilor, geodezilor, contabililor şi altor liber-profesionişti, pentru plata sumelor ce li se cuvin; dreptului la acţiunea izvorâtă dintr-un contract de transport de bunuri terestru, aerian sau pe apă, îndreptată împotriva transportatorului.

3 Trebuie să mă adresez unei instanţe din acest stat membru?

Regulile de determinare a competenţei jurisdicţionale internaţionale în litigiile cu elemente de extraneitate sunt consacrate de Cartea a VII-a *Procesul civil internaţional* din Codul de procedură civilă. Dispoziţiile acestei cărţi se aplică însă proceselor de drept privat cu elemente de extraneitate în măsura în care prin tratatele internaţionale la care România este parte, prin dreptul Uniunii Europene sau prin legi speciale nu se prevede altfel.

În materia competenţei jurisdicţionale internaţionale, Codul de procedură civilă consacră reglementări privitoare, printre altele, la: competenţa întemeiată pe domiciliul sau sediul pârâtului, prorogarea voluntară de competenţă în favoarea instanţei române, convenţiile de alegere a forului, excepţia de arbitraj, forul de necesitate, competenţa internă, litispendenţa şi conexitatea internaţională, competenţa personală exclusivă, competenţa exclusivă în materia unor acţiuni patrimoniale sau competenţa preferenţială a instanţelor române (art. 1066 şi urm. din Codul de procedură civilă).

4 Dacă da, cărei instanţe din acest stat membru ar trebui să mă adresez, având în vedere domiciliul meu, al celeilalte părţi sau alte aspecte ale cauzei mele?

Competenţa teritorială este reglementată după criterii generale (domiciliul/sediul pârâtului), alternative (filiaţie, întreţinere, contract de transport, contract de asigurări, cambie/cec/bilet la ordin/titlu de valoare, consumatori, răspundere civilă delictuală) sau exclusive (imobile, moştenire, societăţi comerciale, acţiunile introduse împotriva consumatorilor), stabilite de art. 107 şi urm. din Noul Cod de procedură civilă .

5 Cărei instanţe ar trebui să mă adresez în acest stat membru, având în vedere natura cazului meu şi suma în joc?

Competenţa după materie a instanţelor este stabilită de art. 94 şi urm. din Noul Cod de procedură civilă, în funcţie de natura cauzei sau a criteriului valoric.

Judecătoriile judecă *în primă instanţă*, cererile date de *Codul civil* în competenţa instanţei de tutelă şi de familie; cereri de înregistrare în registrele de stare civilă; cereri privind administrarea clădirilor cu mai multe etaje/apartamente/spaţii aflate în proprietatea exclusivă a unor persoane diferite şi raporturile juridice stabilite de asociaţiile de proprietari cu alte persoane fizice/juridice; cereri de evacuare; cereri privind ziduri şi şanţuri comune, distanţa construcţiilor şi plantaţiilor, dreptul de trecere, servituţi, alte limitări ale dreptului de proprietate; cereri privind strămutarea de hotare şi grăniţuire; cererile posesorii; cereri privind obligaţiile de a face sau de a nu face neevaluabile în bani; împărţeală judiciară, indiferent de valoare; alte cereri evaluabile în bani sub 200.000 lei inclusiv, indiferent de calitatea părţilor.

Tribunalele judecă *în primă instanţă,* toate cererile care nu sunt date prin lege în competenţa altor instanţe sau orice alte cereri date prin lege în competenţa sa.

Curţile de apel judecă în primă instanţă, cererile în materie de contencios administrativ şi fiscal sau orice alte cereri date prin lege în competenţa sa.

6 Pot să introduc o acţiune în justiţie în mod individual sau trebuie să recurg la un intermediar, de exemplu un avocat?

Părţile pot să exercite drepturile procedurale personal sau prin reprezentant, reprezentarea putând fi legală, convenţională sau judiciară. Persoanele fizice lipsite de capacitate de exerciţiu vor sta în judecată prin reprezentant legal. Părţile pot să stea în judecată printr-un reprezentant ales, în condiţiile legii, cu excepţia cazului în care legea impune prezenţa lor personală în faţa instanţei.

În faţa primei instanţe, precum şi în apel, persoanele fizice pot fi reprezentate de către avocat sau alt mandatar. Dacă mandatul este dat unei alte persoane decât unui avocat, mandatarul nu poate pune concluzii asupra excepţiilor procesuale şi asupra fondului decât prin avocat, atât în etapa cercetării procesului, cât şi în etapa dezbaterilor. La redactarea cererii şi a motivelor de recurs, precum şi în exercitarea şi susţinerea recursului, persoanele fizice vor fi asistate şi reprezentate, sub sancţiunea nulităţii, numai de către un avocat.

În ceea ce priveşte persoanele juridice, acestea pot fi reprezentate convenţional în faţa instanţelor de judecată numai prin consilier juridic sau avocat. La redactarea cererii şi a motivelor de recurs, precum şi în exercitarea şi susţinerea recursului, persoanele juridice vor fi asistate şi, după caz, reprezentate, sub sancţiunea nulităţii, numai de către un avocat sau consilier juridic. Prevederile menţionate se aplică în mod corespunzător şi asociaţiilor, societăţilor sau altor entităţi fără personalitate juridică.

7 Pentru introducerea acţiunii, mai exact, cui trebuie să mă adresez: biroului de recepţie, biroului grefierului instanţei sau în altă parte?

Cererea de chemare în judecată se înregistrează şi primeşte dată certă prin aplicarea ştampilei de intrare. După înregistrare, cererea şi înscrisurile care o însoţesc, la care sunt ataşate, când este cazul, dovezile privind modul în care acestea au fost transmise către instanţă, se predau preşedintelui instanţei sau persoanei desemnate de acesta, care va lua de îndată măsuri în vederea stabilirii în mod aleatoriu a completului de judecată, potrivit legii (art. 199 din Codul de procedură civilă).

8 În ce limbă pot să-mi formulez cererea? Pot să formulez cererea oral sau trebuie să existe o cerere scrisă? Pot să trimit cererea prin fax sau prin e-mail?

Potrivit art. 14 alin. 5 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, cererile şi actele procedurale se întocmesc numai în limba română. Cererile se formulează doar în scris. În Noul cod de procedură civilă, în art. 194, se precizează că se înregistrează şi primeşte dată certă prin aplicarea ştampilei de intrare cererea de chemare în judecată, depusă personal sau prin reprezentant, sosită prin poştă, curier, fax sau scanată şi transmisă prin poştă electronică ori prin înscris în formă electronică.

În baza art. 225 din Noul cod de procedură civilă, când una dintre părți care urmează să fie ascultate nu cunoaște limba română, instanța va folosi un traducător autorizat. Dacă părțile sunt de acord, judecătorul sau grefierul poate face oficiul de traducător. În situația în care nu poate fi asigurată prezența unui traducător autorizat, se pot folosi traducerile realizate de persoane de încredere cunoscătoare ale respectivei limbi. În cazul în care persoana este mută, surdă sau surdo-mută ori, din orice altă cauză, nu se poate exprima, comunicarea cu ea se va face în scris, iar dacă nu poate citi sau scrie, se va folosi un interpret. Dispozițiile privitoare la experți se aplică în mod corespunzător și traducătorilor şi interpreților.

9 Există formulare speciale pentru intentarea de acţiuni sau, în caz contrar, cum trebuie să depun cererea de chemare în judecată? Există anumite elemente specifice care trebuie depuse la dosar?

Codul de procedură civilă nu prevede utilizarea unor formulare tip pentru cererile în justiţie. Reglementarea procesual civilă de drept comună stabileşte cuprinsul unora dintre cererile adresate justiţiei civile (*e.g.* cererea de chemare în judecată, întâmpinarea, cererea reconvenţională).

10 Va trebui să plătesc cheltuieli de judecată? Dacă da, când? Va trebui să plătesc un avocat chiar din momentul depunerii cererii?

Cheltuielile de judecată constau în taxele judiciare de timbru, onorariile avocaţilor, ale experţilor şi ale specialiştilor, sumele cuvenite martorilor pentru deplasare şi pierderile cauzate de necesitatea prezenţei la proces, cheltuielile de transport şi de cazare, precum şi orice alte cheltuieli necesare pentru buna desfăşurare a procesului. Partea care pretinde cheltuieli de judecată trebuie să facă dovada existenţei şi întinderii lor, cel mai târziu la data închiderii dezbaterilor asupra fondului cauzei. Partea care pierde procesul va fi obligată, la cererea părţii care a câştigat, să îi plătească acesteia cheltuieli de judecată. Când cererea a fost admisă parţial, judecătorii vor stabili măsura în care fiecare dintre părţi poate fi obligată la plata cheltuielilor de judecată. Dacă este cazul, judecătorii vor putea dispune compensarea cheltuielilor de judecată. Pârâtul care a recunoscut, la primul termen de judecată la care părţile sunt legal citate, pretenţiile reclamantului nu va putea fi obligat la plata cheltuielilor de judecată, cu excepţia cazului în care, prealabil pornirii procesului, a fost pus în întârziere de către reclamant sau se afla de drept în întârziere. Dacă în cauză sunt mai mulţi reclamanţi sau mai mulţi pârâţi, ei vor putea fi obligaţi să plătească cheltuielile de judecată în mod egal, proporţional sau solidar, potrivit cu poziţia lor în proces ori cu natura raportului juridic existent între ei.

11 Pot să solicit asistenţă judiciară?

Asistenţa judiciară se poate obţine în condiţiile Ordonanţei de Urgenţă nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 193/2008, cu modificările ulterioare. Dispoziţii generale referitoare la asistenţa judiciară se regăsesc şi în Noul cod de procedură civilă (art. 90 şi 91) .

12 Din ce moment se consideră că acţiunea mea este introdusă în mod oficial? Voi primi informaţii din partea autorităţilor cu privire la introducerea corectă a acţiunii?

Cererea de chemare în judecată se înregistrează şi primeşte dată certă prin aplicarea ştampilei de intrare. După înregistrare, cererea şi înscrisurile care o însoţesc, se predau preşedintelui instanţei sau judecătorului care îl înlocuieşte, care va lua de îndată măsuri în vederea stabilirii în mod aleatoriu a completului de judecată.

Completul căruia i s-a repartizat aleatoriu cauza verifică dacă cererea de chemare în judecată îndeplineşte cerinţele necesare. Când cererea nu îndeplineşte cerinţele, reclamantului i se vor comunica în scris lipsurile, cu menţiunea că, în termen de cel mult 10 zile de la primirea comunicării, trebuie să facă completările sau modificările dispuse, sub sancţiunea anulării cererii. Dacă obligaţiile privind completarea sau modificarea cererii nu sunt îndeplinite în termen, prin încheiere, dată în camera de consiliu, se dispune anularea cererii.

Judecătorul, de îndată ce constată că sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată, dispune, prin rezoluţie, comunicarea acesteia către pârât.

13 Voi obţine informaţii detaliate referitor la succesiunea evenimentelor ulterioare (cum ar fi intervalul de timp permis pentru înfăţişare)?

Informaţii detaliate asupra dosarului se pot obţine de la biroul de arhivă al instanţelor de judecată sau de pe site-ul acestora, acolo unde există, la https://portal.just.ro/ .

Instanţa poate hotărî asupra unei cereri numai dacă părţile au fost citate ori s-au prezentat, personal sau prin reprezentant. Instanţa va amâna judecarea şi va dispune să se facă citarea ori de câte ori constată că partea care lipseşte nu a fost citată cu respectarea cerinţelor prevăzute de lege, sub sancţiunea nulităţii. Comunicarea citaţiilor şi a tuturor actelor de procedură se face, din oficiu.

Judecătorul, de îndată ce constată că sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată, dispune, prin rezoluţie, comunicarea acesteia către pârât, punându-i-se în vedere că are obligaţia de a depune întâmpinare, sub sancţiune, în termen de 25 de zile de la comunicarea cererii de chemare în judecată. Întâmpinarea se comunică reclamantului, care este obligat să depună răspuns la întâmpinare în termen de 10 zile de la comunicare, pârâtul urmând a lua cunoştinţă de răspunsul la întâmpinare de la dosarul cauzei. În termen de 3 zile de la data depunerii răspunsului la întâmpinare, judecătorul fixează prin rezoluţie primul termen de judecată, care va fi de cel mult 60 de zile de la data rezoluţiei, dispunând citarea părţilor. În cazul în care pârâtul nu a depus întâmpinare în termen sau reclamantul nu a comunicat răspuns la întâmpinare în termen, la data expirării termenului

corespunzător, judecătorul fixează prin rezoluţie primul termen de judecată, care va fi de cel mult 60 de zile de la data rezoluţiei, dispunând citarea părţilor. În procesele urgente, termenele mai sus menţionate pot fi reduse de judecător în funcţie de circumstanţele cauzei. În cazul în care pârâtul domiciliază în străinătate, judecătorul va fixa un termen mai îndelungat, rezonabil, în raport cu împrejurările cauzei.

Partea care a depus cererea şi a luat termenul în cunoştinţă, precum şi partea care a fost prezentă la un termen de judecată nu va fi citată în tot cursul judecării la acea instanţă, considerându-se că ea cunoaşte termenele de judecată ulterioare. Aceste dispoziţii îi sunt aplicabile şi părţii căreia i s-a înmânat citaţia pentru un termen de judecată, considerându-se că, în acest caz, ea cunoaşte şi termenele de judecată ulterioare aceluia pentru care citaţia i-a fost înmânată. De asemenea, citaţia cuprinde menţiunea că, prin înmânarea citaţiei, sub semnătură de primire, cel citat este considerat că are în cunoştinţă şi termenele de judecată ulterioare aceluia pentru care citaţia i-a fost înmânată.

La primul termen de judecată la care părţile sunt legal citate, judecătorul, după ascultarea părţilor, are obligaţia de a estima durata necesară pentru cercetarea procesului, ţinând cont de împrejurările cauzei, astfel încât procesul să fie soluţionat într-un termen optim şi previzibil.

Ultima actualizare: 09/08/2022

Versiunea în limba naţională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea naţională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.